

**YHDESSÄ
YRITTÄMÄÄN!**

Yhteiskunnallinen yritys yritysneuvonnassa 17.10.2012 OULU

Tervetuloa!

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Ohjelma

- 9.30-9.40 **Tervetuloa koulutukseen**
Hallintojohtaja Ari Heikkinen,
Oulun kaupunki
- 9.40-10.10 **Yhteiskunnallisen yrittäjyyden taustaa Suomessa ja Euroopassa sekä**
Yhteiskunnallinen yritys - merkki ja sen kriteerit
Kehityspäällikkö Saila Tykkyläinen,
Suomalaisen Työn Liitto
- 10.10-10.30 **Yhteiskunnallinen yrittäjyys ja osuustoiminta**
Koulutuspäällikkö Ulla Leppänen
Yhdessä yrittämään! -hanke/
Tampereen seudun osuustoimintakeskus
- 10.40-10.50 **Tauko**

Ohjelma

- 10.50-11.10 **Yhteiskunnallinen yrittäjyys ja muut yritysmuodot**
Toimitusjohtaja Alvi Niemelä,
Oulun Seudun Uusyrityskeskus
- 11.10-11.30 **Käytännön kokemuksia yhteiskunnallisten yritysten kehittämisestä**
Projektipäällikkö Elina Vanhapiha,
Yhteiskunnallisten yritysten Living Lab -projekti/
Syfo Oy
- 11.30 - 11.50 **Case: Ektakompuksen perustaminen**
Yritysyhteistyön koordinaattori
Satu Kaattari-Manninen, Tekijäpuu-palvelu
Oulun kaupunki
- 11.50 - 12.00 **Keskustelua ja kysymyksiä**

**YHDESSÄ
YRITTÄMÄÄN!**

Yhteiskunnallinen yritys yritysneuvonnassa 17.10.2012

Osuuskunta yhteiskunnallisena yrityksenä

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Yhteiskunnallisen yrityksen liiketoiminnan malli

- Suomessa ei vakiintunutta määritelmää
- Ei liity suoranaisesti mihinkään juridiseen toimintamuotoon
- Liiketoimintamalli, jossa korostuu yhteiskunnan etu.
- Yhteiskunnallisen hyödyn arviointikriteereinä voi olla:
  - Toiminnan laatu
  - Tuotantotavat
  - Hinnoittelun perusteet
  - Paikallistaloudelliset vaikutukset
  - Sidosryhmävaikutusten kautta
  - Ympäristövaikutusten kautta

→ Vaikutusten arviointi ja raportointi tärkeää!

Osuuskunta - yhteiskunnallinen yritys?

- Paljon erilaisia käsitteitä
  - Yhteiskunnallinen yritys (social enterprise)
  - Sosiaalinen yritys (social firm)
  - Yhteisötalous (social economy)
- Osuuskunnat ja yhteiskunnalliset yritykset rinnastetaan usein toisiinsa
- Kaikki osuuskunnat eivät ole yhteiskunnallisia yrityksiä
- Y-merkin saaneita osuuskuntia kaksi (Sortso ja Suomalainen HYVÄNTEKIJÄ)

Social Business Initiative

- Komission aloite 25.10.2011
  - Komissio korostaa, että yhteisötalouteen liittyvät oikeudelliset toimintamuodot soveltuvat erityisesti yhteiskunnallisille yrityksille, koska niiden johtamisrakenne suosii osallistumista ja avoimuutta
- Osuuskunta on suomalaisista yritysmuodoista helposti sovellettavissa yhteiskunnalliseksi yritykseksi!

Osuuskunta yhteiskunnallisena yrityksenä:

1. Perustetaan uusi osuuskunta ja määritellään sen toimintatapa ja säännöt Y-merkin kriteereiden mukaisiksi
2. Muutetaan jo toimivan osuuskunnan sääntöjä ja toimintatapaa merkin kriteereiden mukaisiksi
3. Toimitaan merkin kriteereiden mukaan, mutta ei haeta merkkiä

Yhteiskunnallisen yrityksen merkki vai omavalintainen arvomaailma ja toimintatapa?

Yhteiskunnallisen yrityksen tunnusmerkit

- Selkeästi määritelty yhteiskunnallinen tavoite
- Toimii markkinoilla ja suuri osa liikevaihdosta tulee yritystoiminnasta
- Voitonjakoa rajoitetaan ja voitto käytetään asetettujen tavoitteiden edistämiseen
- Yleensä läpinäkyvät juridiset muodot ja monisidosryhmäisyys
- Usein ns. ”asset lock”

Osuuskuntien toiminnan piirteitä

- Osuuskunnissa taloudellisen toiminnan harjoittaminen, yhteiskunnallisia tavoitteita ei yleensä määriteltynä säännöissä, vaan jäsenen asettamat tavoitteet
- Normaali yritystoiminnan riski
- Voitonjakoa ei yleensä rajoitettu, tosin OKL:n lähtökohta se ettei voittoa jaeta
- Toiminta usein paikallista ja sekä paikallisyhteisöä ja aluetaloutta tukevaa

Lisäksi merkittävää yhteiskunnallisen yrittäjyyden kannalta

- Avoin toimintatapa esim. jäsenen tarkastusoikeus
- Perustuu demokratiaan ja jäsenten väliseen tasa-arvoon → Jäsenten ja työntekijöiden vahva osallisuus ja osallistuminen, mahdollisuus vaikuttaa
- Työntekijöiden sitoutumisen edistäminen osuuskunnan jäsenyydellä = henkilöstöomisteisuus
→ Työhyvinvointi ja työssä jaksaminen
- Usein laajoja yhteistyöverkostoja ja vahva suhde lähiyhteisöihin, erilaisten sidosryhmien osallistuminen on yksinkertaista ja helposti toteutettavissa

Osuuskuntien kansainväliset arvot ja periaatteet

- Kansainvälisiä periaatteita ovat: vapaaehtoinen ja avoin jäsenyys, demokraattinen jäsenhallinto, jäsenten taloudellinen osallistuminen, itsenäisyys, koulutus ja oppiminen sekä osuuskuntien keskinäinen yhteistyö
- Kansainvälisiä arvoja ovat: omatoimisuus, omavastuisuus, tasa-arvo, demokratia, oikeudenmukaisuus, solidaarisuus, rehellisyys, avoimuus ja yhteiskunnallinen vastuu

Osuuskunta yhteiskunnallisena yrityksenä

- OKL antaa mahdollisuudet määritellä osuuskunta yhteiskunnalliseksi yritykseksi
- Yhteiskunnallisen yrityksen merkin tärkeimmät kriteerit täytettävissä sääntömääräyksillä

OKL ja osuuskunnan säännöt
Demokraattinen hallintotapa ja jäsenomisteisuus

Palveluedut
(palveluiden olemassaolo, saatavuus ja edullisuus)

Omistajaoikeudet
(osuuslajien omistamiseen liittyvät)

Henkilöstöomisteisuus ja sen mukanaan tuomat oikeudet

Palveluarvo
-palveluiden arvo jäsenelle (1 ja 2)

Omistaja-arvo
-Oikeus osuuden tuottoon
- Oikeus arvosta purkutilanteessa (3,4 ja 5)

Työntekijäarvo
-Mahdollisuus määrittellä oman työsuhteen ehdot (6)

Lisäarvo yhteiskunnalliselle yritykselle

1. Osuuskunnan toiminnan tarkoituksen määrittäminen (yhteiskunnalliset tavoitteet)
2. Yhteiskunnallisen yrityksen toimintatavat (esim. sosiaalisten ja yhteiskunnallisten vaikutusten mittaaminen)
3. Mahdollisuus määrittellä osuuskunnan tuottaman voiton käyttäminen yhteiskunnallisen tavoitteen toteuttamiseen
4. Mahdollisuus määrätä omaisuuden käytöstä purkutilanteessa
5. Mahdollisuus määrätä yrityksen omaisuuden käyttämisestä yritysmuodon muutostilanteissa ns.asset lock
6. Mahdollisuus määrittellä työntekijän asemaa (työsuhde-edut, työssä jaksaminen, osallisuus)

Tärkeimmät sääntömääräykset yhteiskunnallisille osuuskunnille

§ Toimiala

- yhteiskunnallisen tavoitteen määritteleminen

§ Jäsenyys

- jäsenyyden ehdot

§ Erottamisen perusteet

- esim. toimiminen yhteiskunnallista tavoitetta vastaan

§ Ylijäämä

- rajoitettu ylijäämän jako
- ylijäämän käyttäminen yhteiskunnallisen tavoitteen edistämiseen

Tärkeimmät sääntömääräykset yhteiskunnallisille osuuskunnille

- § Osuuskunnan purkaminen ja säästön jakaminen
- mihin säästö käytetään purkutilanteessa
  - varallisuuslukko yhtiömuodon muuttuessa (toimiala, yhteiskunnallinen tavoite ja rajoitettu voitonjako)

Huom. Osuuskunnan toimialan pääasiallisen tarkoituksen muuttaminen vaatii osuuskunnan kokouksen yksimielisen päätöksen

Mistä yhteiskunnallisia yrityksiä syntyy?

- Kokonaan uudet arvosidonnaiset yrittäjät
  - Järjestösektorin/kolmannen sektorin palvelujen uudelleen tuottaminen
  - Julkisen sektorin kilpailutukset ja palvelujen ulkoistaminen
  - Toimivien yritysten muuttuminen yhteiskunnallisiksi yrityksiksi (vaihtoehtona mm. EBO)
- Keskiössä yhteiskunnallinen yrittäjä, joilla tarve tehdä yhteiskunnallista hyvää ja optimoida työn mielekkyys myös muun kuin tuotetun voiton kautta
- Kaikilta osa-alueilta myös OSK-vaihtoehtoja

YK:n julistama kansainvälinen osuustoiminnan vuosi 2012

YK julistanut joulukuussa 2009 täysistunnossaan vuoden 2012 kansainväliseksi osuustoiminnan vuodeksi!

- Osuustoiminnallisen yritysmuodon tunnettuuden lisääminen maailmassa, tietämyksen edistäminen
- Rohkaista ihmisiä toimimaan osuuskunnissa
- Erityiskohteena nuoret ja osuustoiminta
- Kannustaa eri maiden hallituksia luomaan hyvä toimintaympäristö osuuskuntien perustamiselle ja kasvulle.

**”Maailma rakentuu yhdessä
yrittämällä”**

Video: Suomalaisen osuustoiminnan monimuotoisuus

<http://www.youtube.com/watch?v=T0P1FPrwmUs&feature=youtu.be>

- Linkki myös www.yhteistoiminta.fi -sivuston etusivulla

Kiitos!

Yhteystiedot

Ulla Leppänen
Koulutuspäällikkö
Osuustoimintakeskus
050 395 0112

ulla.leppanen@osuustoimintakeskus.net

www.osuustoimintakeskus.net

www.yhteistoiminta.fi